

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/00243

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 ธ.ค. 2557	23	8374	5

พ่อครูคำ กาไวย

ศิลปินแห่งชาติ
สาขาศิลปะการแสดง
(ช่างฟ้อน)

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 มี.ค. 2557	23	8374	5

พ่อครูคำ กาไวย์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ช่างฟ้อน) ปีพุทธศักราช 2535 นับเป็นบุคลากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญท่านหนึ่งของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

พ่อครูคำ กาไวย์ เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2476 ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เป็นบุตรคนสุดท้อง ในจำนวนพี่น้อง 5 คน พ่อครูคำ กาไวย์ ได้เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนทางดง (บ้านทรายมูล) ได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเป็นประจำและได้เป็นนักกีฬาประเภทใช้ความรวดเร็ว ว่องไว คล่องตัว การศึกษาในสมัยนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกลมาก ถนนหนทางไม่สะดวก บิดามารดาจึงไม่นิยมส่งเสริมให้บุตรหลานไปเรียน เนื่องจากเกรงจะได้รับอันตรายจากการเดินทาง อีกทั้งยังต้องการให้ช่วยทำงานในนาไร่ เลี้ยงโค กระบือ สัปดาห์หนึ่งจะไปโรงเรียนเพียง 2-3 วัน ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างกระต่อนกระแท่น ที่เรียนและรู้หนังสือจริงจึงมีเพียง 3 คน คือ ครูคำ และเพื่อนอีก 2 คน เท่านั้น จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนอายุได้ 12 ปี ตั้งใจจะเข้าเพศบรรพชิตแต่ไม่ได้บวชเรียน เนื่องจากบิดาเสียชีวิตก่อน จึงต้องมาช่วยดูแลรับภาระเลี้ยงดูมารดา

การดำเนินชีวิตของ ครูคำ ในวัยหนุ่มเป็นไปอย่างเรียบง่ายกลางวันไปรับจ้างหาเลี้ยงชีพ กลางคืนก็ออกเที่ยวตามประสาหนุ่มๆ ครูคำเป็นผู้ที่รักชื่นชอบ และให้ความสนใจในศิลปะพื้นบ้านล้านนาอย่างเป็นชีวิตจิตใจ มาตั้งแต่เยาว์วัย แต่ไม่มีโอกาสได้เล่าเรียน ได้แต่แอบมองและจดจำ แบบครูพักลักจำ นำไปฝึกหัดด้วยตนเองด้วย

ความอุตสาหะจนกระทั่งมีการประกาศรับสมัครคัดเลือกคนตีกลองสะบัดชัย ครูคำ จึงเข้าไปสมัครแสดงการตีกลองด้วยความมั่นใจอย่างสุดฝีมือ และคณะกรรมการได้ตัดสินใจคัดเลือกให้ครูคำ เป็นคนตีกลองประจำวัดอรหันวัน ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เมื่อได้รับโอกาสก็หมั่นศึกษาเพิ่มเติมจนเกิดความชำนาญ และนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่ศิษย์และผู้สนใจโดยไม่หวงวิชา และยังเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ผลงานการแสดงพื้นบ้านชุดอื่นๆ ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของล้านนาได้อย่างเด่นชัด ทั้งลีลา ท่าทางการฟ้อน และเครื่องแต่งกาย รวมถึงอุปกรณ์ที่นำมาประกอบการแสดง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 ธ.ค. 2557	23	8374	5

ในการดำรงชีวิต อาชีพหลัก คือ การรับจ้างทำนา ทำไร่ เก็บหอมรอมริบ มีธัญญาหารทั้งมีที่นาเป็นของตนเอง จึงเลิกรับจ้าง ครูคำ เป็นผู้มีคามมานะอดทนและพยายามประกอบอาชีพนี้ด้วยความอุตสาหะ แม้จะยากจนขัดสนเงินทอง แต่ขอให้มีความสุข โดยไม่ต้องซื้อหา ในขณะเดียวกันก็ออกรับจ้างแสดงศิลปะพื้นบ้านหาเงินมาจุนเจือครอบครัวอีกทาง แม้เมื่อได้รับรางวัลสูงสุดในชีวิต คือ ได้รับเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2535 สาขาศิลปะการแสดงมีเงินเดือนฐานะความเป็นสุขสบายขึ้นไม่เดือดร้อน แต่ครูคำ ก็ยังไม่ละทิ้งการทำนา ทำสวน ทั้งลงมือทำเองบ้าง หรือจ้างคนอื่นทำบ้าง ด้วยมุ่งหวังว่า ขอให้ข้าวมีอยู่ในยุ้งเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี เพื่อไว้ช่วยเหลือจุนเจือลูกหลานจนถึงทุกวันนี้

ครูคำ กาไว้อย่าง เป็นผู้มีคามวิริยะอุตสาหะ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม และระลึกอยู่เสมอว่า เป็นหน้าที่ๆ ที่ต้องอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา โดยมีหลักคิดว่า ศิลปะพื้นบ้านจะต้องคงอยู่ชั่วลูกชั่วหลานสืบไป เปรียบเหมือนการปลูกต้นกล้วยที่แม้จะอยู่ในถิ่นทุรกันดารหรืออยู่บนยอดเขาก็ตาม โดยธรรมชาติแล้วจะมีการแตกหน่อขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งได้รับน้ำที่เพียงพอ ต้นกล้วยก็จะยิ่งเจริญเติบโต ออกดอกออกผล ให้ประโยชน์แก่คน สังคมและชุมชนต่อไป ครูคำ กาไว้อย่าง จึงได้อุทิศตนเองให้กับการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างเต็มที่อย่างไม่ท้อถอย แม้จะมีอุปสรรคนานัปการ

ครูคำ กาไว้อย่าง เป็นผู้คิดฟื้นฟูการดัดกลองสะบัดชัย จนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ด้วยเกรงว่าศิลปะการแสดงพื้นบ้านจะสูญหายไป จึงได้หาซื้อกลองสะบัดชัยมาใหม่ จากอำเภอสันป่าตอง และรวบรวมวงเป็นคณะของตนเอง และออกแสดงเผยแพร่ทั่วประเทศ บางครั้งไป

ออกงานได้ค่าจ้างบ้าง ไม่ได้บ้าง ก็ไม่เคยเรียกร้องประการใด ถือว่าเป็นการเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังได้พยายามสร้างกลองขึ้นเอง ขึ้นตอนใดทำได้ก็ลงมือทำ ขึ้นตอนใดทำยากไม่เข้าใจก็จ้างวานผู้มีความรู้มาสอนให้ จนได้รูปทรงสมส่วน สวยงาม ได้มาตรฐานดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หน่วยงานสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้มาติดต่อสั่งซื้อกลองสะบัดชัยอยู่เสมอ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 ธ.ค. 2557	23	8374	5

ด้วยความสามารถในการแสดงศิลปะพื้นบ้านที่โดดเด่น ในปีพ.ศ. 2518 ครูคำได้รับการติดต่อให้เข้าไปทำงานในตำแหน่ง ลูกจ้างชั่วคราว ในโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ (ในขณะนั้น ปัจจุบันคือ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่) ทำหน้าที่เป็นครูสอนถ่ายทอดวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้แก่ครู อาจารย์ และนักเรียน โดยฝึกทีกับฝาผนังหรือเสาอาคารเรียน เนื่องจากยังไม่มียงบประมาณในการซื้อกลอง ต่อมาได้รับการบรรจุเป็นลูกจ้างประจำ ตำแหน่งนักการภารโรง รับเงินเดือนๆ ละ 750 บาท จนครบเกษียณอายุในปี 2537 หลังจากเกษียณอายุแล้ว วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ยังได้เชิญให้เป็นผู้ชำนาญการสอนและเป็นทีปรีक्षाด้านการแสดงศิลปะพื้นบ้านมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกจากงานสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่แล้ว ครูคำ ยังได้รับเชิญจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา หน่วยงานเอกชนและส่วนบุคคล ได้มาขอศึกษาเล่าเรียนด้วย บางครั้งได้รับเชิญไปสอนต่างจังหวัดและต่างอำเภอ

ครูคำ ถือเป็นผู้ให้คนหนึ่งที่ไม่เห็นแก่อาภิสสินจ้าง แต่จะอุทิศตนในการเผยแพร่และถ่ายทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อรับการ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 มี.ค. 2557	23	8374	5

ถ่ายทอดวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาโดยไม่คิดค่าตอบแทน วัดใดที่ขาดแคลนกลองสะบัดชัยและมาติดต่อขอซื้อ ครูคำก็จะสร้างให้โดยไม่คิดเงินแต่อย่างใด รวมทั้งยังได้สอนศิลปะพื้นบ้านล้านนาให้แก่เด็ก เยาวชน นักเรียนนักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและผู้สูงอายุ ได้เรียนรู้ฟรีไม่คิดเงิน ในวันเสาร์-อาทิตย์ ทั้งที่บ้านพัก ที่วัด และที่อื่นๆ ที่มีคนมาขอความอนุเคราะห์ ซึ่งนอกจากจะสอนศิลปะพื้นบ้านแล้ว ครูคำยังสามารถสอนและให้ความรู้และแนะนำด้านงานเกษตรอีกด้วย

ครูคำ กาไวย์ เป็นผู้อนุรักษ์ เผยแพร่ โดยการแสดงเองทั้งในและต่างประเทศ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชนมาโดยตลอด จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและยอมรับในฝีมือการแสดง ได้รับการเชิญไปเป็นวิทยากรสอนตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งการแสดงศิลปะพื้นบ้านล้านนาที่เป็นรูปแบบของครูคำ ดังที่ปรากฏอยู่ทั่วไป เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งกระบวนการทำ จังหวะในการตีกลอง ลีลาการรำร่าย สร้างความสนใจให้ผู้ชมเกิดอารมณ์คล้อยตามได้อย่างน่าอัศจรรย์ จนได้รับเกียรติบัตร และโล่ประกาศเกียรติคุณมากมาย

ผลงานที่ครูคำ ภาคภูมิใจ คือการได้มีโอกาสไปแสดงเผยแพร่ศิลปะพื้นบ้านล้านนายังต่างประเทศหลายครั้ง นอกจากนี้ยังได้รับเกียรติให้ไปแสดงถวายหน้าพระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในคราวต้อนรับพระราชอาคันตุกะ ภัยัตรีแห่งประเทศเดนมาร์ก การแสดงหน้าพระที่นั่งงานบายศรีสู่พระขวัญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และแสดงถวายหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และอีกหลายๆ ครั้ง

เนื่องจากครูคำเป็นผู้สืบสาน พัฒนา สร้างสรรค์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ด้วยความรักความเชี่ยวชาญในการแสดง การประดิษฐ์กระบวนการทำพ้องแบบล้านนา พร้อมทั้งการสร้างประดิษฐ์กลองสะบัดชัย จนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย จนได้รับคัดเลือกและประกาศเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน- ช่างพ้อง) ประจำปี พ.ศ. 2535 และเข้ารับพระราชทานโล่จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต นำมาซึ่งความภาคภูมิใจ และดีใจให้แก่พ่อครูคำ อย่างหาที่สุดมิได้